СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XL. Ч. 36. — Джерзи Сіті, Н. Дж., субота 13 лютого 1932. — VOL. XL. — No. 36. — Jersey City, N. J., Saturday, February 13, 1932. — THREE CENTS.

ВАРТІСТЬ БІРЖЕВИХ ПАПЕРІВ ПІДНЕСЛАСЯ ЗА ОДИН ДЕНЬ НА 3 МІЛІЯРДИ ДОЛЯРІВ

НЮ ЙОРК. — Нюйорська біржа зареаґувала на облекшення банкових кредитів у цей спосіб, що цінні папери піднеслися за один день у своїй вартости на більше ніж три біліони долярів. На біржі був такий рух, якого не памятають від кількох літ.

Фінансові знавці кажуть, що лекший кредит, це перший радикальний фінансовий крок, який заповідає дійсну зміну на краще.

Законопроєкт у справі зміни реґуляміну „Федерел Різерв Систем" уже поставили демократи в сенаті й у палаті послів і він буде цілком певно принятий.

ВІДДАЛИЛИСЯ ВІД ІДЕАЛІВ ЛИНКОЛНА.

СПРІНҐФІЛД (Іліноїс). — Пенсилвенійський говернор, Ґифорд Пиншо, говорив у „Мідей Клоб" з нагоди 123 народин Линколна, і зазначив, що теперішня рупубликанська адміністрація цілком певно не могла би погодитися з Линколном, а републиканська конвенція, яка збереться до Шикаґо, цілком певно не вибрала би його кандидатом на президента, якби він жив.

Линколн, говорив Пиншо, підчеркував, що всі його почування завжди виходили з духа Декларації Незалежности. А чи може таке сказати про себе Гувер або Мелон, говорив Пиншо. Теперішнє святкування памяти Линколна Пиншо вважає злишньою формальністю, якщо ми не маємо на приміті тих ідеалів, які Линколн проповідував і за які боровся. Свободу, яка дозволяє одній людинні поводитися з другою, як їй захочеться, назвав Линколн тиранією. І таку тиранію, говорив Пиншо, маємо й тепер. І саме тепер треба Линколна, щоби довести в державі до цього, щоби були заховувані чесні й здорові принципи та щоби держава була дійсно вільною. А вільною, говорив Пиншо, не буде вона так довго, поки на чолі держави стоятиме президент, котрий є слугою великих богатирів.

ПОБИЛИ ПИСЬМЕННИКА, ЩО НІС ПОМІЧ МАЙНЕРАМ.

НАКСВІЛ (Кентоки). — Валдо Френк, нюйорський письменник, котрий стояв на чолі письменників, що повезли допомогу голодуючим майнерам у Кентоки, подає, що коли він перебував у Пайнвил, його витягнули нічю з іншими членами делеґації з готелю і завезли до Комберленд Ґеп, у стейті Тенесі, та там побили і покалічили. Разом з ним побито Алена Тавба, адвоката „Інтернешенел Лейбор Діфенз".

Досі не знають, хто це допустився побиття. Мейор міста Пайнвил каже, що побиті самі покинули готель з власної волі та що це побилися дві ґрупи, які посварилися зприводу допомоги майнерам.

Письменники кажуть, що їх депортували і побили повітові урядовці.

Справа та опиниться правдоподібно в конґресі, бо нею вже зацікавилися деякі сенатори.

БЕЗРОБІТНІ ЗААТАКУВАЛИ ПРЕМІЄРА.

СЕЙНТ ДЖАН (Нюфондленд). — Делеґація безробітних зневажила премієра міністрів, Сквайреса, побила вікна в його офісі й поломила крісла і двері. Демонструючі домагалися підвишки безробітної пайки, яка тепер виносить місячно $1.60 на особу.

ПРОТИ БОНДУВАННЯ.

ТРЕНТОН.—Федеральний суддя, Вилієм Клерк, заявив, що треба поробити радикальні зміни в справі бондування злочинців, бо теперішня система „бейлування" спричиннює тільки зріст злочинства.

СТЯГАТИМУТЬ ПОДАТКИ ВІД ЧИНШІВНИКІВ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Місто не може стягнути залеглих податків з реальностей і тому проголосило, що стягатиме їх з чиншу винаємців.

СТУДЕНТИ БОЙКОТУЮТЬ ЯПОНІЮ.

ІВЕНСТОН (Ілинойс). — Студенти і професори „Нортвестерн Юніверзіти" заявилися за бойкот японських товарів, щоби в цей спосіб задемонструвати проти аґресивної японської політики супроти Китаю. Студентки вже перестали пити японський чай.

ФИЛИПИНЦІ ОБСТОЮЮТЬ САМОСТІЙНІСТЬ.

МАНІЛЯ. — Звіт секретаря Горлія в справі Филипин викликав велике обурення з боку тих кол, що домагаються негайної самостійности. Вони кажуть, що Горлі твердить, що Филипинці не є здібні до самоуправи, бо не є економічно самостійні, а це є обидою для Филипинців. Мануел Квезон, речник самостійників, підчеркнув, що і він хоче, щоби його край був економічно сильний, але свобода є для нього дорожча від економічного добробуту. На його думку, Филипинці є більше здібні управляти собою ніж многі інші народи, які вважають себе независимими і мають свої держави.

„ЗА ПРОТИДЕРЖАВНУ ДЕМОНСТРАЦІЮ".

Перед громадським судом у Яворові станули 30 громадян за „протидержавну демонстрацію", якої вони нібито допустилися в серпні 1930 року відспіванням „Не пора" на рідношкільнім вічу в Яворові.

ЧАСОПИС „ПОЛЬСЬКО-РУСКОГО" БРАТАННЯ".

Від 1-го лютого має виходити в Рогатині часопис, тижневик. Має його видавати тамошня санація в ціли поширення польсько-руского братання. Тіштеся, касиновці-Русини.

ЗЛОДІЇ КРАДУТЬ.

Нічу з 11-го на 12-го січня ц. р. невідомі злодії вломилися до споживчого склепу П. Ляшка (Українця) при вул. Крашевського в Тернополі та вкрали ввесь тютюн, чоколяду і 50 кґ. мила. Шкоди 700 зол. Це вже пята з черги крадіж у цьому склепі.

ЧЛЕНИ ЗЛОДІЙСЬКОЇ БАНДИ.

Петро Венґжин й Іван Васько, що довший час безкарно ґрасували в Яворівщині, арештовані. Банда має на своїм конті цілий ряд крадіжей і вломів. Оперувала передовсім у „свинськім інтересі" (вломи до масарні Єзерського, крадіж двох свиней у Ткача, одної в Жмійовського — в Яворові), але не цуралась і кожухів, полотен та курей (в Роґізні влом до Мих. Нитки, до Дмитра Сеймівського). Банда мала сховок у Вільшаниці. Там, у спільника, якого теж арештовано, знайдено цілий склад крадених річей.

АРЕШТУВАННЯ СЕРЖАНТА КОП-У.

У нас була вже згадка, що в містечку Тарноруда над Збручем, пов. Скалат, арештували одного підстаршину КОП-у під замітом зловживань з нагоди переходу через Збруч дочки дяка з Фащівки біля Тарноруди, котра в часі світової війни вийшла замуж до Тарноруди за Збруч, а тепер з двома дітьми хотіла вернутися до свого батька, бо не могла перебувати дальше в совітському пеклі. Тим підстаршиною був сержант КОП-у Вінценти Пшиборовський, котрого арештували ще 15. грудня 1931 р. і посадили в арештах районового суду в Тернополі. Цей сержант, що є рівночасно командантом станиці КОП-у в Тарноруді, домагався від того дяка 50 долярів за улекшення переходу через Збруч його дочці. Дяк тих грошей не дав, бо його дочка перейшла Збруч аж біля Підволочиськ. Справа стала в околиці дуже голосною, бо виявилося, що сержант Пшиборовський мав більше подібних справ. За короткий час свого побуту над Збручем „доробився" він значного майна і сьогодні має між людьми кільканацять тисяч золотих в готівці, котрі розпозичив на лихву місцевим селянам. Тому, що Пшиборовський допустився злочину хабарництва і злочину лихви, військова прокуратура стягнула його з Тернополя до Львова. Він тепер сидить у військовій тюрмі на Замарстинові і швидко стане перед військовим окружним судом у Львові — обвинувачений у тих злочинах.

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА НА РАДІО.

Цеї неділі, 14 с. м., в год. 6.30 вечером, почуєте українську пісню і музику через радіостацію WCOH, 1210 кс., в Йонкерс, Н. Й.

Український струнний ансамбль виконає гр. М. Вдовяк; „Веснівку" Матюка відспіває молодий тенор, Марко Поліщук.

НОСИВ ВОВК, ПОНЕСЛИ Й ВОВКА.

Від довшого часу непокоїв село Бичківці (пов. Чортків) місцевий ножівник, Поляк Йосиф Войчишин, якого батько Франко, хоч цілком здоровий чоловік, побирає якимсь чудом високу інвалідську ренту. Згаданий розбишака, випасений на інвалідськім хлібі, взяв собі підчас українських Різдвяних Свят до помочі ще одного латинника, Миколу Андрійчука, і напали на українських хлопців, що ходили колядувати на „Рідну Школу", хотячи відібрати коляду. Коли ж їм справа не повелася, задумали пімститися на братах Олексі і Степанови Цибульських, які ходили колядувати. Вечером, коли вже Цибульські спали, впав до їх хати з електричною лямпою Войчишин і почав різати ножем Олексу Цибульського. Перестрашений криком брата Степан вхопив за сокиру і вдарив Войчишина по голові так, що той відразу перестав бути небезпечним. Інші латинники, що були в товаристві Войчишина, розбіглись.

ВІЙТ БАВИТЬСЯ В ПРОПОВІДНИКА.

В селі Джурин (Чортківщина є війтом кацапствующий Гриць Цепенда, який веде кринну роботу в селі і що неділі проповідує громадянам під церквою, що України нема і не було. До розпуки доводить Гриця те, що в Джурині вибиває русотяпам остання година. Він бачить, що читальня „Просвіти" розвивається краще і він має щораз менше приклонників. Це так лютить Гриня, що він 1-го січня ц. р. взяв собі поліціянта Шрайбера і в його асисті почав знову під церквою виклад про Україну й Українців. Ці теревені вже так надоїли громадянам Джурина, що, не вважаючи на асисту поліції, всі кинулись на нього. Висміяний громадянами війт пішов до дому.

ЗАПЛАТИВ ЖИТТЯМ ЗА ДУШОГУБСТВО.

У Веленд, Онт., повішено Миколу Козуба, що був давніше крамарем у Біверборд (Торолд), Онт. Козуб посварився минулого вересня зі своїм сусідом Головчуком за рахунок у крамниці і в злости застрілив Головчука та його жінку.

ПОЛІЦІЯ ЗАБОРОНИЛА КОЛЯДУВАТИ НА „РІДНУ ШКОЛУ".

В Михайлевичах (пов. Дрогобич) заступник команданта постерунку поліції з Рихтич заборонив колядувати на „Рідну Школу" і загрозив, що якби колядували, він сконфіскує гроші. Збірщики зібрали поміж своїми найближчими знайомими по кільканацять золотих на листи і вислали до Кружка „Рідної Школи" в Дрогобичі.

АРЕШТУВАННЯ В ТЕРНОПІЛЬЩИНІ.

В неділю, 10. січня ц. р., тернопільська поліція арештувала 19-літнього селянського хлопця з Довжанки, пов. Тернопіль, Евстахія Рудакевича, під замітом, що він тогож дня в часі богослуження в так званій середній церкві при вул. Руській в Тернополі розкидав з хорів летючки з підписом Орґанізації Українських Націоналістів (ОУН). Цей вчинок скваліфікувала як злочин головної зради з § 58 і § 59 австрійського карного закону, а то з огляду на зміст летючки і на можливу приналежність арештованого до Української Військової Орґанізації (УВО), зглядно ОУН. Зміст летючки має звертатися між іншими проти тих Українців, що належать до спільних комітетів для безробітних, і проти тих всіх, що брали участь від львівських українських орґанізацій на недавній конференції з кінцем грудня м. р. у львівського воєводи, а також недвозначно має летючка масакрувати — очевидно словами — всіх тих „угодовців", що „зі своєї слабодушности" ходили недавно до львівського воєводи.

На приказ тернопільської поліції постерунок з Кізлова перевів у Довжанці ревізію у родичів арештованого Евстахія Рудакевича, а також у родичів його товаришів, 21-літнього Дмитра Музики і 22-літнього Павла Козюпи, котрих поліція підозріває у співучасти в акції Евстахія Рудакевича. Обох арештованих хлопців відставлено негайно до комісаріяту поліції в Тернополі теж під замітом злочину з §§ 58. і 59 австр. кар. закону. Всіх трох арештованих переслухано вже у слідчому уряді і в найближчому часі мають їх відставити до слідчої вязниці при окружному суді в Тернополі.

В останній хвилі прийшли вістки до Тернополя, що подібні летючки появилися також у деяких селах Тернопільщини і Скалатщини і що у звязку з тим поліція перевела там арештування серед української молоді.

ЯК ПЕРЕВОДИЛИ КОНСКРИПЦІЮ У ВІКНІ (ГОРОДЕНЩИНА).

Комісарі без запитування виповнювали друки, як хотіли й про ніщо не питали. Друки виповнювали тільки польські. Комісар Ян Єрерський, місцевий громадський секретар, не дозволив Парасці Круць подивитися до аркуша на те, що він там їй вписав, але брутально взяв її за плечі й відтрутив від себе. Це ділялося в присутности її мами.

ЗГИНУЛИ 19 МАЙНЕРІВ.

У копальнях вугля в Шарльрой (Бельгія) вибух вуглевий порох у глибині 400 стіп під землею. Згинули 19 майнерів, а багато є покалічених.

КОЛІР СВІТЛА І... ПРАЦЯ ЛЮДИНИ.

Д-р Руфер з Берліна передає цікаве спостереження про вплив коліру світла на видатність праці людини. І ці коліри поставив у слідуючому порядку: жовтий, зелений, червоний, білий, блакитний. Для умової праці найбільше відповідає світло коліру жовтого або жовто-зеленого.

ЧЕРГОВА ЛЯЦЬКА РОЗПРАВА НАД УКРАЇНСЬКИМ „ПЛАСТОМ"

ЛЬВІВ (Західня Україна). — В Дрогобичі перед польським судом точиться розправа над 42 Українцями, яких польська окупаційна влада притягнула до відповідальности за приналежність до українського „Пласту". Головними обвинуваченими є: інж. Остап Левицький з Дрогобича, дир. Вол. Кузьмович зі Львова, проф. М. Іваненко з Дрогобича, учителька Вікторія Ґавдяківна з Дрогобича, інж. Іван Озаркевич з Борислава, лікар М. Терлецький з Тустанович та 36 інших членів „Пласту".

Всі обвинувачені до вини не почуваються, бо вони стояли на чолі леґальної орґанізації, що істнувала в Польщі на підставі затвердженого статута. Старші кажуть, що вони приймали участь в орґанізуванню й провадженню „Пласту" тому, що ця орґанізація в руках молоди моглаб зійти на манівці. Всі свої виступи й працю „Пласт" провадив публично.

Прокураторія домагається засуду всіх за приналежність до протидержавної орґанізації та за підбурювання українського населення проти Польщі.

УКРАЇНЦІ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ОСАДНИЦТВА ЛЯХІВ.

ВАРШАВА (Польща). — Польський уряд подав до сойму законопроєкт нового кольонізаційного закона на східних „кресах". Уряд заявляє, що землі, які були призначені для кольонізації законом з 17 грудня 1920 року, вже вичерпані, а тому тепер зявляється потреба призначення нових земель для польської военної кольонізації. Проти цього законопроєкту на засіданню сойму протестував в імени Укр. Парляментарного Клюбу посол О. Луцький.

В протесті Українського Клюбу зазначено, що перший закон був ухвалений соймом, коли в ньому не було ні українських, ні білоруських послів, а він же торкається виключно земель цих народів. Українці й Білоруси рішучо протестують проти того, щоб споконвічні їх етноґрафічні землі роздавано польським осадникам безплатно, а споконвічні автохтони на цих землях, Українці та Білоруси, переплачували за свою власну землю, щоб її набути в своє посідання.

Далі український протест пятнує цей законопроєкт як обдуманий плян на знищення етноґрафічного характеру української та білоруської землі, що опинилася припадково під Польщею. Українські посли заявляють, що вони будуть всіми можливими способами боротися проти цього польського законопроєкту як у соймі так і поза соймом.

„ЗА ЗРАДУ" ЧУЖІЙ ДЕРЖАВІ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — На процесі „за державну зраду", що переводиться над бувшими українськими послами до варшавського сойму, знамениті промови виголосили обвинувачені о. пралат Л. Куницький та посол д-р І. Заваликут. Обидва обвинувачені яскравими фарбами змалювали невідрадну долю українського народу під Польщею та ганебну політику Польщі, направлену до національного винародовлення й економічного знищення українського народу.

Всі свідки нічого істотного не доказують, крім звичайних і напамять вивчених обвинувачень, які вже від літ повторюють польські поліційні аґенти підчас звичайних судових розправ над Українцями „за державну зраду".

ВИСТРІЛЮЮТЬ УКРАЇНСЬКИХ УЧИТЕЛІВ.

ПРАҐА (Чехословаччина). — Рік тому до Київа приїхав Чех Ракочи з наміром служити вірно й чесно при большевицькій будові „нового життя". Він сам був членом комуністичної партії, а тому й на радянщині скоро ввійшов з головою в комуністичне партійне життя, виступаючи на ріжних вічах та взагалі беручи найдіяльнішу участь в большевицькому „будівництві".

На це скоро звернуло увагу комуністичне „начальство" й Ракочи в нагороду за свою вірність та працездатність одержав уряд інспектора шкільництва на Чернигівщині. До підвладних він, як культурний Европеець, ставився по людськи й це звернуло на себе увагу чекістів, тимбільше, що й підлеглі ставилися до нього з пошаною.

Чека побачила в цьому контрреволюцію й несподівано арештувала 140 учителів і самого Ракочия. Частину арештованих негайно розстріляно, а більшість вислано на Сибір. Ракочия тепер тримають в арешті, бо його обвинувачують у шпіонажі на користь Чехословаччини.

ПЕРЕД РІШУЧИМИ БОЯМИ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Біля ріки Вусунґ Японці та Китайці готуються до рішучих боїв. З обох сторін зґромаджено великі військові сили й підвезено багато літаків. Японці кажуть, що вони готуються до небувалого ще повітрового бомбардування Китайців, супроти якого всі попередні бої з Китайцями здаватимуться дитячою забавкою.

З передмістя Чапей вивезено 3,000 мирних мешканців, щоб не наражати їх на загибіль. Китайці кажуть, що вони біля Шанґгаю зберуть стотисячну армію.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НА ЧИЮ КОРИСТЬ?

В англійському відділі донесень чужої преси про Україну й Українців подаємо сьогодня кілька голосів англійської преси про українську справу зприводу наближаючогося засідання Ради Ліги Націй у Женеві. На цьому засіданню мали між іншим остаточно видати якусь заяву про відому „пацифікацію" Західньої України Поляками в 1930 році. Тому й англійська преса зацікавилася цею справою.

З одного боку стоїть донесення відомої лондонської газети „Таймс". Ця газета в часі „пацифікації" майже одинока з усеї англійської преси виступила була з обороною „пацифікації". Від того часу вона довго мовчала. Тепер вона знову стає речницею польського уряду. Цим разом газета послугується заявою Перацького, польського міністра внутрішних справ, зложеною в соймі з нагоди дебати над внесенням про автономію для Галичини. „Таймс" подає цю промову як доказ, що польський уряд зближається до Українців.

Як доказ „кращих часів" для Українців „Таймс" подає „конференцію з українськими провідниками", яку нібито зорганізував львівський воєвода. Відомо, що такої конференції не було, а був тільки „чай" у воєводи, на який пішло кілька менше значних „ікроїдів", та була приватна розмова, з котрої не було публичного звіту, а проти котрої піднялася була буря протестів.

Ужиток, який з тої „конференції" робить польонофільський „Таймс", показує, кому приносять користь того роду „чаї". Писання „Таймса" є пригравкою до женевського засідання. Це пропаганда, що зміряє до вироблення в світі Полякам опінії, що вони заховуються супроти Українців справедливо. В тій цілі подається „програму" міністра Перацького. Та ця „програма" була би чистою одинобічною обіцянкою, якби не було сказано, що на це роблять Українці. Щоби доповнити це, польська пропаганда говорить про конференції з Українцями.

Та й це ще могло би невдоволити світову опінію, бо ще міг би дехто спитати, що сказали на конференції Українці на пропозиції польського уряду. Щоби відповісти на це питання, подають, що епископ Хомишин схиляється до угоди з Поляками. Мовляв, цей епископ більше миролюбний ніж деякі інші церковні достойники. В цей спосіб епископ Хомишин своїми назаруківськими посланіями кладе ключевий камінь у склепіння польської пропаганди.

„ТИХА ПАЦИФІКАЦІЯ" ПРОТИ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ В ПРАКТИЦІ

Хто хотів би пізнати становище польського уряду до кооперативного руху, той не може обмежитися самим пізнанням законів. Польський закон виходить з заложення, що кооперація пожиточна річ, але польська практика вважає тільки польську кооперацію за пожиточну річ. На українську кооперацію і польський уряд і польська суспільність дивляться як на щось шкідливого для польської держави й польського народу. Тому практика польського уряду пояснює закони про нові кооперативи в той спосіб, що уряд пособляє відкриванню нових кооператив польських, але перешкаджає відкриванню нових кооператив українських.

Дві міри.

У цей спосіб практика йде виразно в розріз з буквою закона. Закон самий по собі нічого собі. Навіть українські кооператори це признають, що він оснований на добрих взірцях і роблений видно з оком на заграницю, з наміром похвалитися. Але практика робить річи, про які у законі не сказано, і то передовсім те, що признає в справі кооперації дві міри: одну для Поляків, другу для Українців та інших недержавних народів. До кооперативних заходів перших уряд ставиться прихильно, по закону; до заходів інших уряд ставиться ворожо, а в своїй ворожнечі не вагається ломати свій власний закон, не вагається допускатись безправства.

Свою прихильність до кооперації польський закон засвідчує поперше тим, що він облекшує організацію кооператив; подруге, тим, що він признає самим кооператорам право рядити своєю організацією; та потрете, тим, що він накладає на суди не тільки право, але й обовязок охороняти кооперативи від шикан адміністраційних властей. Цими трома річами Поляки звичайно хваляться перед кооператорами на міжнародніх зїздах.

Так говорить закон. Практика супроти Українців та інших непольських народів інакша.

Передовсім щодо відкриття нової кооперативи, уряд ставить відкриванню нових кооператив найріжніші перешкоди. Всіх родів перешкод, яких польські власти вже допустилися супроти українських кооператив, навіть перечислити не можна. Особливо завзято бореться уряд проти відкривання нових українських кооператив на Волині та на інших просторах, що колись були під пануванням російських царів.

Часто першу перешкоду знаходить уряд в самій мові подання до уряду на відкриття кооперативи. Коли подання написане по українськи, уряд каже собі предложити переклад просьби, відтак відкидає переклад як незрозумілий, або неточний, тощо. В однім випадку з того приводу заходи на відкриття кооперативи тревали цілі три роки.

Кооперативний рух без кооперативної пропаганди й освіти.

Далі уряд слідкує за всякими признаками освітної діяльности в просьбі за основання нової кооперативи. Закон такої освітної діяльности в кооперативі не зброняє. Щодо самої кооперації, то закон навіть припускає, що кожда кооператива буде вести освітню діяльність, себто, що вона буде поучувати своїх членів про цілі, завдання й користи кооперації, що вона вчитиме кооператорів, як провадити добре своє діло, як поправляти кооперацію, і так далі. Закон говорить так, немов би ті річи мала кооператива робити вже на основі самого свого існування. Польські кооперативи такою освідомлюючою діяльністю займаються, уладжують відчити, курси, зїзди, і таке інше. Роблять це все без спеціяльного дозволу уряду й уряд їм у цьому не перешкаджає. Колиж одначе хтонебудь пробує відкрити українську кооперативу, то уряд забороняє їй згори „займатися культурною роботою". Українські кооперативи вже розвязувано за ведення нестатувої роботи, або за те, що вони вели курси без спеціяльного дозволу уряду.

Деколи уряд, діставши українське подання за відкриття кооперативи, доходить до того, що каже членам-оснувателям доказувати, що вони Українці.

До того треба ще додати, що польський уряд забороняє вживання української мови кооперативам на Холмщині та на Лемківщині. В 1931 році цю заборону посунено до того, що не допускається навіть веденого по українськи книговодства кооперативи як судових доказів, що рівняється забороні української мови у внутрішньому урядуванню кооператив. З того видно, що польський уряд уважає Холмщину й Лемківщину за частину корінно польських країв.

Закон постановляє, що коли кооператива донесе урядови про своє відкриття, а уряд не знайде причини для заборони до певного часу, то по упливі того часу кооператива вважається за правно відкриту, навіть як спеціяльного дозволу від уряду не було. Цю правну постанову Поляки теж розголошують поза границями як доказ ліберальности польського законодавства до кооперативного руху. Як виглядає практика супроти українських кооператив, може посвідчити досвід української молочарської кооперативи „Упертість" в Уїздцях, повіт Дубно. Староство опечатало цю кооперативу під закидом, що заряд кооперативи не доніс урядови про її відкриття. Два дні пізніще заряд кооперативи предложив староству докази, що кооператива була зарапортована урядови перед опечатанням. На основі цих доказів староство приказує урядникови відкрити назад кооперативу, але з урядником, котрий має це зробити, висилає санітарну комісію, яка має дивитися за тим, щоб в крамницях не роблено чогось на шкоду здоровля населення. Ця комісія закриває кооперативу за нарушення приписів про чистість, а ті приписи про чистість були нарушені в той спосіб, що господар, у котрого домі містилася кооператива, не держав у порядку свого подвіря, з котрим кооператива не мала нічого спільного.

Українські кооперативи — „небезпечні" підприємства.

Рівночасно санітарна комісія побачила, що кооператива не мала вивіски. За те староство покарало членів дирекції по 3,300 злотих кождого (разом 9,900 злотих). Було це грубе нарушення духа закона, котрий за переступлення того параграфу передбачає такі кари: 1) упімнення; 2) кару до 1,000 злотих; 3) арешт до 14 днів. Отже дотичний закон каже сподіватися, що за нарушення такої пустої постанови, як вивішення вивіски, наступить кара упімнення, а хіба по кількаразовім непослусі що найбільше кілька злотих кари. Замісць того староство накладає на трох людей кару, якої вони не можуть заплатити без продажі ґрунту.

Ось так нищиться українські кооперативи й українських кооператорів при помочі так званого промислового закона, що має на ціли захороняти населення, його життя, тіло й маєток перед небезпечними підприємствами.

На основі цього закона староство в Дубні опечатало всі українські кооперативи в повіті, 27 числом, бо поліція донесла староству, що вони не влаштовані санітарно, себто відповідно до приписів про здоровля. В кождому з тих випадків кооперативу покарано не за її власний непорядок, бо українські кооперативи, знаючи шикани польського уряду, держить свої убікації незвичайно чисто, але за непорядок на подвірю господаря дому, в котрім містилася кооператива, або за непорядок на його тоці. Часто й хата й подвіря господаря були чисті, але поліція просто знайшла те, чого не було.

Українські кооператори знають добре вартість цих секатур з власної обсервації над захованням уряду супроти польських крамниць. Ці останні уряд трактує так, немовби всі санітарні приписи до них не відносилися. Там уже уряд не тільки добре відріжняє порядок і чистоту в самій крамниці від порядку і чистоти на подвірю хазяїна дому, але й на саму крамницю дивиться ласкавим оком. Навіть найгрубші нарушення санітарних приписів не кінчаться ніколи нічим поважнішим від напімнення, хіба що якась польська крамниця стане сіллю в оці якогось урядовця, який, привикши до безправства над Українцями, хоче собі „погуляти" й на польськім купцеви; тоді вже, очевидно, й Поляка може стрінути така доля, яка відповідно до намірів польської політики належиться Українцеви. Та з цим Полякам приходиться стрічатись покищо виїмково, тоді як супроти Українців виїмком є законне поступовання.

Хоч бурі йдуть і громи бють
І в горю серце тоне —
Та вже не вбє нас вража лють,
Не розідять кордони.

Бо ясне сонце вже з імли
Зійшло на нашім полі,
Юнацтва тисячі зросли
У нашій „Рідній Школі".

Звикли завтра все людці робити,
Плентатись помалу до мети:
Звикни лиш робить все сьогодня —
І до неї перший прийдеш ти!

Б. Грінченко.

„Зроблю" — сьогодня жахайся слова:
„Зробив" — отце потужних мова.

Б. Грінченко.

БУЛО КОЛИСЬ

Було колись — козацька слава
Великих, гордих дій в степах лунала;
Тоді була у нас держава,
Й про козаків ціла Европа знала.
А нині край лежить в неволі
Ограблений, гарматами поритий,
Нема ні давніх прав, ні волі,
Лише голодним людським трупом вкритий.
Та годі ворогам здавити
Свободолюбну нашу давню вроду.
І з вірою ми будем жити
У велике Завтра нашого народу.

О. Неприцький-Грановський.

В. Яргорин.

ВІДВОЙОВАНЕ МІСТО

(Історичне оповідання).

(17)

— Ще одно слово з твоїх уст і ти ляжеш у моїх ніг трупом.

— Софійко, кинь ту пістолю! — Павло став її просити. — Я сам дам собі раду. Ти і мама лишитеся тут. Він буде мститися.

— Нехай просить Бога, щоби я не мстилася! — відповіла Софійка, все ще з пістолею, зверненою в груди ротмістра.

До Воловецького промовила:

— Родмістр виведе тебе за місто аж на місце, де ти вже не потребуєш боятися його жовнірів. Вийми свою пістолю і держи її під свиткою, звернену в груди ротмістра. Він возьме тебе попід рамя і, не кличучи своїх жовнірів, не промовивши до них нічого, піде з тобою туди, куди ти схочеш. Як скаже голосно одно слово, вишли його на той світ!

— Що з ним потому зробити? — спитав Павло.

— Пусте се, що зробиш. Важне лиш те, чого не зробиш. Не зробиш того, що він хотів тобі зробити. Не вбеш його.

— А що з вами тут буде?

— Я вже й те вигадала, як охоронитися від його пімсти.

Софія загадала звернутися до полковника і віддатися під його опіку. Тепер Павлови не могла сказати сего, бо й ротмістр був би вчув. Голосно вона виявила тільки свій остаточний плян, коли би ротмістр схотів зробити їм яку кривду проти волі полковника. Вона сказала:

— Гадаю, що пан ротмістр не буде займати нас, бо я мусіла би виявити, що він за пятьдесять червінців випустив шпіона.

— Що буде з моєю пістолею? — спитав ротмістр.

— Тепер її не дістанете. Як будете вертатися, ваша пістоля буде лежати на порозі нашої хати.

— Мені вже пора в дорогу, — промовив козак. — Пане ротмістр, ходім!

Ротмістр затис зуби і подав козакови своє рамя. Софія відчинила двері і вони оба вийшли. Коли переходили попри патрулю, райтари дуже здивувалися, побачивши, що їх ротмістр в такій приязни з особою, котру ішов арештувати. Гадали, що то було якесь непорозуміння і воно тепер вияснилося. Ротмістр не дав їм тепер ніякого приказу, отже вони й не рухалися з місця. Вартові на мості пізнали свого ротмістра, отже ні на хвилю не задержували їх. Коли вже були яких двіста кроків за мостом, Воловецький промовив:

— Я тут вже цілком безпечний. Всеж таки я прошу вас підвести мене ще троха далі, до моїх товаришів. Ротмістр, котрий до сеї пори не пустив пари з рота, ішов далі з затисненими зубами. По хвили козак станув і вклавши в уста палець, свиснув. На той свист хтось в недалеких кущах також відповів свистом і відтам надійшли два козаки. Коли пізнали свого осаула, один сказав:

— Ми вже потерпали, що з вами зле.

— Цілком непотрібно, — відповів Павло. — Там люди дуже гостинні й учинні. Ось сам пан ротмістр королівського війська відвів мене аж сюди... Дякую вам за се, пане ротмістр. Віддячуся на вашім весіллю, як запросите мене. Бувайте здорові і перекажіть полковникови, що може з цілим своїм військом пристати до нас.

Розійшлися. Ротмістр без слова прощання пустився до міста, козаки пішли в противну сторону.

Коли ротмістр і Воловецький відійшли від Середичів, Софія викрутила і виймила з пістолі ротмістра кулю, висипала порох. Пістолю поклала на порозі хати. Ротмістр надійшов, взяв її і пішов до патрулі, щоби з нею вернутися на майдан. Заки рушили, ротмістр викликав на бік Фука і всунув йому в руку червінця, кажучи:

— Се тобі за того шпіона. Я його вивів за місто в степ і там застрілив як собаку.

Коли ротмістр прийшов на майдан, побачив на майдані цілу свою роту і всіх козаків Білюха. Не були там тільки ті, що мали варту на мостах. То полковник дав приказ вийти всему війську на майдан, бо гінець приніс вість, що Ляхів уже повикидали майже з усіх міст Лівобічної і що ворог вже підходить під Оршин. Ротмістр здивувався, що полковник ніяк не підготовляв оборони міста. Навпаки, він дав новий приказ, щоби військо розійшлося назад до своїх кватир. Ротмістрови полковник сказав, що завтра мабуть буде бій. До бою жовнір повинен іти виспаний.

Рано причвалав новий гінець. Ротмістр дуже здивувався, коли пізнав того райтара, з котрим вчера був у коршмі Калиняка і про котрого Фук сказав йому, що він погиб від шаблі Воловецького.

— Ти як воскрес? — спитав його ротмістр, задержавши на вулици.

— Сталося чудо, — відповів райтар. — Я воскрес, щоби спасти вас від смерти. Ваше спасення везу до полковника козаків.

— Що ти верзеш?! — ротміст спитав.

Райтар не відповів. Потис коня і почвалав до кватири полковника. Коли станув перед полковником, сказав:

— Мене спіймали лівобічні козаки, бо мій ротмістр, котрий був з вісьмома райтарами проти пятьох козаків, утік, скоро лиш вздрів противника. Прошу вас, пане полковник, оборонити мене, як би ротмістр схотів зробити мені яку кривду.

— Відкиж ти тут взявся? — спитав полковник. — Ти втік?

— Мене пустили на волю, та під умовою, що я вам передам отсего листа — райтар сказав, добуваючи зза пазухи і подаючи полковникови запечатане письмо.

Полковник розпечатав і став читати. Скінчивши, воркнув до себе:

— Я вгадував, що воно так буде.

До райтара полковник сказав:

— Можеш відійти. Як боїшся ротмістра, то йди до моїх козаків. Кінь чий?

— Лівобічні козаки дали мені його, висилаючи мене сюди.

— Отже коня не потребуєш ротмістрови віддавати, бо то не королівський кінь.

— А як ротмістр скаже, що я дезертир і пришле по мене своїх людей?

— Не бійся! Не дам тебе, бо ти вже мій.

Райтар пішов. Полковник покликав осаула і дав приказ усе військо вигнати на майдан.

Заграли сурми, на майдан знов стали збігатися козаки і райтари. Козаків полковник поставив по тім боці ринку, де були доми. Райтари станули по противнім боці, де домів не було, тільки вузка смуга садів, за садами ріка. Міст на ріці дістав козацьку варту, мости через рів, райтарську. Так стояли з годину. Аж коли зза ріки причвалав звідун і сказав, що відтам надходить якесь військо, полковник покликав старшин до себе. Коли вони зійшлися і окружили його, він промовив:

— Наш гетьман Тетера втік. Козацтво по нашім боці відстало від Польщі... Куди всі, туди й ми!... Ви, пане ротмістр, і ваше військо нам непотрібні. Щоби народ був безпечний перед грабунками, прикажіть заразом, ось тут на майдані, покласти зброю. Нехай кождий ваш райтар кине зброю коло себе на землю і відійде. Як се не станеться до пятьох мінут, або як покажете, що не зробите сього, прикажу стріляти. Моя сила більша від вашої. На добавок відтам надходить полк лівобічних. Возьмемо вас в два вогні.

Ротмістр озирнувся. Побачивши, що козаки вже на мості, не перечився і не отягався. Вдоволений був, що спасе своє життя. Пішов до своєї роти і приказав кинути зброю.

З козацтвом, яке мостом залило до міста, прийшов також Воловецький.

Місто стало вільне, козаки обох боків Дніпра зєдинилися. Софія і Павло вже не боялися, що ротмістр розділить їх, або інакше пімститься.

(Конець).

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIANS IN POLAND.

Government Overtures.

From our Correspondent.

WARSAW, Jan. 18.

It is illustrative of the change in the relations between many of the Ukrainian leaders in Eastern Galicia and the Government that when a few weeks ago the Voievoda of Lwow organized a conference with prominent Ukrainians in order to discuss the present needs of the Ukrainian population they accepted the invitation. Mgr. Chomyszyn, Uniat Bishop of Stanislawow, who has always been much more conciliatory towards the Polish Government than some other Ukrainian prelates, then suggested to a Polish newspaper in Lwow that the Government should profit by the present psychological attitude of the Ukrainians and make a first step towards the reconciliation of the two nations. These indications led M. Bronislaw Pieracki, the Minister of the Interior, to lay special stress on the traditional speech to the Budget Committee during the discussion of the estimates for his department.

The Minister said that the Government always treated all citizens impartially without regard to race. All citizens could always count on the Government's help. When, however, in 1930, a part of the Ukrainian population had deliberately tried to do harm to the Polish population of Galicia the Polish Government had to interfere. It regretted that the majority of the Ukrainian population did not openly react against the activities of the not very numerous Ukrainian terrorist groups, which could not make the Government change its policy towards Ukrainians as a whole. The Government would not only permit Ukrainian economic organizations such as cooperative societies to develop, but would help them materially, so far as possible, provided that it retained control of the use of the funds contributed by it to those organizations. Ukrainian schools and athletic organizations would also be helped, on condition that they did not degenerate into political organizations. The Goverment would also employ Ukrainian intellectual workers in the administrations of the province. The reorganization of the home rule of communities would permit the Poles and Ukrainians of Galicia to begin to cooperate for the mutual good of the two races in that province.

(The Times, London, January 19, 1932).

—o—

POLISH "OBSERVATIONS" UPON UKRAINIAN PETITIONS.

The official Polish "observations" upon the petitions addressed on the behalf of the Ukrainians to the League Council are masterpieces of grim humour. The facts of the Polish terror in the Ukraine were established last year and it will be remembered that Mr. Henderson took a creditable stand on this subject at the League Council last January, and that a Committee of three — representatives of Great Britain, Italy and Norway — was appointed to examine the allegations. As a result the matter is now again on the Council's agenda. The Polish Government disposes of the petitions on behalf of the Ukrainians in a masterly if summary way. Of one petition the Polish Government says that it "is constrained to express its doubts" as to its admissibility "in view of the fact that, by the use of the term 'West Ukrainian,' in relation to a part of the territory of the Polish State, the petitioners clearly show their irredentist tendencies." It gives no reply to the charge that many peasants were beaten to death, that deputies, lawyers, professors, doctors, priests, judges, and even school children have been imprisoned and schools and cooperative stores have been destroyed. A final stroke of humour produced in reply to a further batch of petitions must be mentioned out of a mass of special pleading. As to the closing of one Ukrainian secondary school, the Polish Government declares that it was shut because its hygienic requirements were insufficient! It is to be hoped that the League Council will not be too busy to devote some attention to the rights of the Ukrainians.

(The New Stateman and Nation, January 23, 1932).

—o—

RESTORING THE LEAGUE'S PRESTIGE.

The agenda of the League of Nations Council which opens its meetings to-day countains (apart from the Manchurian question) nothing that harassed world is likely to regard as of urgent and major importance. There is the British proposal for the termination of our mandate over Iraq, and the admission of Iraq as a full and independent member of the League. There are some decisions to be taken about the status of that anomalous product of the Versailles Treaty the Free City of Danzig. There is the question of slavery, chiefly in Liberia. There is the scandalous situation resulting from the Polish treatment of Ukrainian minorities, an issue which has been consistently evaded for at least a year. Iraq, Danzig, Liberia, the Ukraine, these issues are by no means unimportant. But the questions upon which the future of our civilization depends — the almost inextricable tangle of debts, reparations, currencies, tariffs, disarmament, and the fear of war — are not among those with which the Council will be called upon to deal. This is because America and Russia are not yet members of the League, nor, probably, has the date of their adhesion been brought any nearer by the feebleness of the League Council's handling of the Manchurian dispute. It is the more important that its handling of the comparatively simple issues now presented to it should be clear, decisive, and just. But the League has neither initiative nor authority apart from its members; its failure is our failure and its responsibility is our responsibility.

(The Manchester Gardian, January 25, 1932).

THE UKRAINIAN MINORITY.

Articles have appeared recently in the newspapers which are calculated, like the speech made by the Polish Home Secretary on January 16, to create the impression that a great change for the better has taken place in the relations between the Poles and the national minorities which live in their country. Unfortunately these reassuring utterances have no basis in reality. The correspondent of the "Manchester Guardian" who was quite recently in Poland failed to find evidence of any substantial elevation of the miseries under which the minorities, especially the Ukrainians, live. The Ukrainian minority he describes as still living under a "terrorstic pressure," the purpose of which he sums up in the one word "Polonisation." The matter must come up again before the present meeting of the League Council, which, in the face of the evidence that has been presented to it, cannot find a decent excuse for inaction, even if it wished to. The least it can do is to appoint an impartial commission of inquiry.

(The Manchester Gardian Weekly, January 29, 1932).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В СПРАВІ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ.

Переглядаючи українську пресу в Америці, не доводилося мені вже довший час стрінути хочби яку маленьку згадку про Національний Музей у Львові. Тому хочу порушити цю справу. В житті кождого культурного народу музеї відграють величезну ролю. Це є показчики миннулого й живі свідки духового дорібку кождої нації. Вони вяжуть живе покоління з минулим. Вони є доказом культурного розвитку кождої нації. Тому всі народи дорожать своїми музеями та збогачують їх грошевими жертвами і цінними збірками. У нас ще є дуже мале заінтересування тою такою важною справою. Скільки то цінностей нищиться по ріжних закутинах, а й того, що вже ідейні одиниці придбали, нема де подіти, бо брак приміщення. Тому збірки наших обох музеїв у Львові заховані по магазинах, замісць пишатися на стінах просторих світлиць та бути доказом нашого культурного розвитку в минувшині. Невжеж вічно судилось тим збіркам ховатись по закутинах?

Зробім тому кінець. Даймо доказ, що ми культурний нарід і вміємо цінити свої здобутки. Тепер якраз є найкраща нагода до цього.

В 1930 році обходив Національний Музей 25-літній ювилей свойого істнування. Тоді рішено приступити до його розбудови. Досі вже зведено будинок під дах, а на викінчення нема фондів. І тому саме наше громадянство в Америці повинно зацікавитися тою справою, а особливо ті, що повинні розуміти вагу такого великого культурного діла.

Правда, що часи тяжкі, але при добрій волі й охоті таки можна й тепер дещо відложити на добродійні цілі. От я не богатир, а звичайний робітник, але на таку ціль як Національний Музей я таки рішився зложити 100 дол. Не можу зложити всіх грошей відразу, але частинними жертвами свого доконаю. І думаю, що може знайдуться хоч деякі одиниці, які зроблять тесаме, а загал бодай мінімальними датками причиниться до будови тої нашої наукової святині.

Управа Національного Музею працює безупинно; видала богато цікавих книжок, як Іконопис Галицької України, Скит Манявський, Деревляні Церкви Галичини 16—18 віку, Провідник по Національному Музею, Прикраси рукописів, 25-ліття ювилею і інше, а чи богато наших людей тут в Америці купили ті книжки?

Передовсім наше тутешне священство повинно зацікавитися Національним Музеєм і мати його видання та при кождій нагоді пояснювати людям значіння таких важних інституцій. От часто читаю згадку про святочні обходи ювилею нашого благородного духовника, митрополита Шептицького, получені з бенкетом. Я думаю, що замісць видавати гроші на бенкет, краще стати членами Товариства прихильників Музею, котре недавно засновано у Львові. З того був би митрополит більше задоволений ніж з бенкетів. В ціли зібрання фондів на добудову Національного Музею видано образки старинних ікон з XV—XVI віку в оригінальних кольорах. Маємо їх більшу скількість до розпродажі, але годі їх тут усі збути. Наскільки хто інтересував би ними, хай удасться до нас на адресу підписаного, або прямо до музею, Львів, ул. Мохнацького ч. 42.

Осип Кочан,
105 Wilhelm Court, Joliet, Ill.

Мужик у податковім уряді.

Службовик: Скільки маєте доходу?

Мужик: До ходу, прошу пана, маю дві ноги, тай то вже послабкі.

ПОДЯКА.

Я нижче підписана складаю дуже сердечну подяку головному урядови У. Н. Союза за те, що виплатив мені так скоро посмертне по моїм чоловікови. Желаю У. Н. Союзови якнайліпшого успіху, щоби стократно побільшився. Дальше складаю також сердечну подяку урядови і членам Товариства Запорожської Січи, від. 367, що так старанно трудилися похороном мого чоловіка. А в цілости український нарід взиваю, братів і сестер, щоби вступали в члени У. Н. Союза і до місцевого відділу Тов. Запорожської Січи.

Розалія Кушлик,
жінка помершого Гаврила Кушлика.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Виступ української групи на Святі Націй.

Безперечно найбільш примачивою групою на нюйоркськім Святі Націй була українська група. Вона виступала в неділю, 7. лютого вечером, в Ґілд театрі на захід від Бродвей при 52 вулиці, разом з 11-ма іншими національними групами. Була це друга половина свята, бо перша, також з 12-ма групами, відбула свій виступ попередної неділі. Свято Націй зорганізовано для виведення перед очи американської публики артистичних цінностей імігрантів ріжних народів. Українці виступали при самому кінці програми, коли вже 11 інших груп вийшли справно зі свого попису. Межи тими групами були американські Індіяни, Литовці, Мадяри, Фінці, Естонці, Мексиканці, Серби, Італійці, Словаки, Німці, Данці, і кожна з груп була не лише солідно підготована, але також і мали добірну свою програму. А проте, коли на самому кінці вийшла громада українських танцюристів зі Школи Національного Танку Василя Авраменка і завела перший танок „Гопак колом", посипалися грімкі оплески на привіт, хоч на галі української публики так якби не було. І йшли оплески без упину, коли появилися наші чумаки в ясних білих строях, Гуцулки та Гуцули в коломийці, козаки в „Козацькім гопцю". Колиж козаки повитягали свої шаблі і стали в такт рубати, то ніхто не міг спокійно всидіти і хоч завісу спустили, то саля ще греміла оплесками. Був це справжній український тріюмф на міжнароднім виступі.

Спомежи голосів преси, які появилися по виступі, пізнати дуже прихильні загальні замітки для цілости свята в Ню Йорк Таймс, Геральд Трибюн, Сов і ін., а Ню Йорк Івнінґ Пост пише про цей виступ таке: „Програма Свята Націй в Ґілд театрі заслугує на більшу увагу, ніж на це є місце в газеті. Деякі співи були страшні, а декя гра слабша. З другої сторони були там розкішні танки, котрі осягнули свій вершок в досконалім виступі українських груп, вишколених Василем Авраменком."

Е. Скоцко, секретар рек.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

БРУКЛИН, Н. Й.

На будову школи ім. князя Льва у Львові.

Осінню минулого року принесла моя мама від Української Жіночої Громади відозву діточок „Рідної Школи" ім. Князя Льва у Львові, в котрій ті діти просять українських дітей в Америці допомогти їм у будові „Рідної Школи".

Підписана, йдучи слідами зазиву діточок „Рідної Школи" з Рідного Краю, складаю від себе $1, а притім поміж знайомими зібрала $9.25, котрі переслано до Обєднання з просьбою переслати їх на будову „Рідної Школи" ім. Князя Льва у Львові, на адресу: Кооперативний Банк „Дністер", щаднича книжочка ч. 15150.

На повищу суму зложили: по $1: Ельсі Дерих, Стефанія Абрагамовська, Геріет Духан (Чешка), П. Мулик, Марія Скубова, Марія Нестир, Іван Лакацький, Юліян Кульчицький, Ф. Нестир; по 50 ц.: Іван Дерих, Анна Менчик; Дмитро Ґулин 25 ц. Тою дорогою кличу всіх українських дітей у Злучених Державах до складання й збирання жертв на Рідну Школу в Рідним Краю.

Ельсі Дерих, дівчина 12 літ.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На делеґацію до Женеви.

Члени українського хору при греко-католицькій церкві св. Юра переслали через Обєднання 27 дол. 50 центів. Гроші ці вони заколядували й призначили на посилку до Женеви української парляментарної репрезентації, в справі українських петицій до Ліґи Націй зприводу ляцької „пацифікації".

—o—

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

На Рідну Школу.

Жіночий Відділ Українсько-Американського Демократичного Клюбу переслав через Обєднання 5 долярів на Рідну Школу в Краю.

—o—

РУТЛЕНД, ВТ.

Жертва на Край.

Гром. Іван Кінах переслав через Обєднання пожертву в сумі 10 долярів. З них призначив на „Просвіту" і на „Рідну Школу" по 4 доляри, а 2 доляри на народні потреби.

—o—

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ДОРОГОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР. (63)

Ранком абісинські вояки були здивовані тим, що їм доведеся вирушати не на північ, а на південь. Вони не знали, в чому справа, а тому до їх здивовання приєдналося ще незадоволення, що вони не скоро тепер вернуться додому. З ними йшов на південь також Вепер з новими надіями та з новою вірою на визволення. Вепер уже мріяв, як то він здобуде звільнення за золото, а дорогоцінні камені, що він має при собі, лишаться для нього.

Вепер сподівався потім зажити спокійно й багато. Абдул Мурак був також задоволений своїми мріями про золото, яке зробить його багатим і незалежним в Абсинії. Сталося так, що недалеко від їх шляху опинився Тарзан зі своїми приятелями-малпами. Вони тут вислідили табор Ахмета Зека. Було вже пізно, коли Тарзан зі своїми малпами підкрався до намету Зека. Тут він прислухувався до тих наказів, які Ахмет Зек давав своїм підлеглим.

Нарешті всі вийшли з намету й намет опустів. Тарзан шахнув ножем по полотняній стіні намету й опинився в його середині. Біля намету не було нікого, бо Зек так почував себе тут безпечним, що навіть охорони не мав біля намету. Зек тепер був також на поході. Він поспішно йшов туди, де було заховане золото з Опару, як казав йому Вепер. В наметі Тарзан побачив, що з ним є лише Чолк. Старий Таглад десь зник. Що сталося?

Таглад непомітно для Тарзана слизнув убік. Він пішов до того намету, де зачув запах „її". Таглад від першого разу, як тільки побачив „її", рішив заволодіти нею. Отсе була причина, чому він пішов разом з Тарзаном на авантуру. В наметі лежала лейді Грейсток, звязана за руки і ноги. Вона вже навіть не думала про можливість порятунку. В її голові роїлися ріжні тяжкі думки. Безнадійність огорнула її, як ніколи передтим.

—o—